

Биконя О. П.,

Київський національний лінгвістичний університет

МЕТА ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОГО ОВОЛОДІННЯ АНГЛОМОВНИМ ДІЛОВИМ ПИСЕМНИМ МОВЛЕННЯМ МАЙБУТНІМИ ЕКОНОМІСТАМИ

У статті досліджується мета та зміст самостійного оволодіння англomовним діловим писемним мовленням при навчанні студентів економічних спеціальностей ділової англійської мови.

Ключові слова: самостійна робота, ділова англійська мова, англomовне ділове писемне мовлення, студенти економічних спеціальностей.

В статье исследуется цель и содержание самостоятельной работы при обучении студентов экономических специальностей английскому деловому письму.

Ключевые слова: самостоятельная работа, деловой английский язык, английское деловое письмо, студенты неязыковых специальностей.

The article deals with the aim and content of future economists' self-study course in English Business Writing.

Key words: self-study, Business English, English Business Writing, students of economic specialties.

Аналіз наукової літератури дає можливість виділити праці, які стосуються проблемам навчання іншомовного професійно спрямованого письма. У методиці розглядалися різні аспекти навчання писемного мовлення: особливості організації навчання писемного мовлення на початковому етапі ВНЗ (Т. В. Глазунова, Г. Ф. Демиденко, О. А. Долгіна, Т. М. Єналієва, Р. І. Похмелкіна); навчання написання конкретних жанрів: твір-роздум, твір-опис, твір-пояснення, твір-аргументація, твір-розповідь (Х. Р. Арміян, Є. С. Бабушис, О. В. Горбунов, М. Н. Захаренкова, Є. П. Калініна, К. П. Ященко та ін.); навчання певних умінь писемного мовлення: конспектування (В.В. Мишечкіна), рецензування (О.О. Сальнікова), корекції помилок та їх попередження (Л. І. Назіна, В. І. Татієва), самоконтролю (С. П. Тищенко); послідовність навчання письмового висловлення думок (Я. М. Колкер); методика самостійного оволодіння франкомовним діловим писемним спілкуванням майбутніми документознавцями з використанням дистанційних технологій (Н. В. Майєр).

У зарубіжній методиці досліджувалися питання організації роботи з текстом на різних етапах його написання (С. А. Boardman, J. Frydenberg, D. Hall, A. Hogue, R. R. Jordan, A. Oshima, S. A. Pastva, J. M. Reid, A. M. Salak та ін.), методики корегування і редагування писемних висловлювань (D. R. Ferris, J. Lane, E. Lange, V. R. Ruggiero, A. C. Winkler та ін.), використання інтерактивних форм навчання писемного мовлення (W. Bishop, D. Byrne, D. George, T. Haring-Smith, A. Rothkegel, P. Ur та ін.) тощо.

Результати анкетних опитувань фахівців та студентів економічних спеціальностей (понад 1200 осіб) доводять, що для професійного зростання фахівця в галузі сучасного бізнесу та менеджменту найбільш професійно значущим видом мовленнєвої діяльності (АМ) стає *писемне мовлення* в конкретних ситуаціях *ділового спілкування*. На рис.1 ми наводимо порівняльну гістограму щодо оцінювання респондентами різних видів мовленнєвої діяльності для їх професійної діяльності.

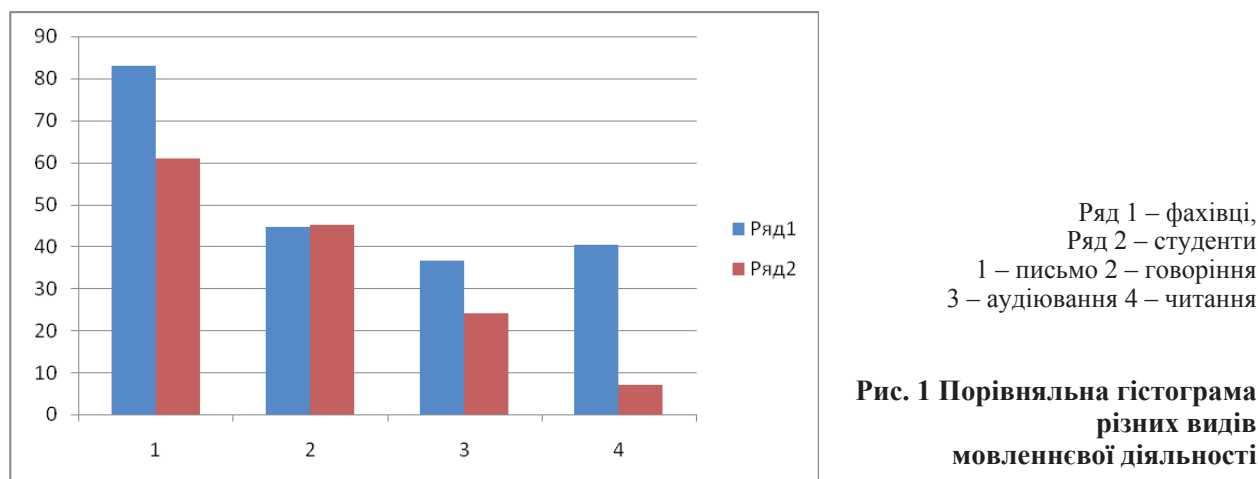

Рис. 1 Порівняльна гістограма різних видів мовленнєвої діяльності

Зазначимо, що з анкети фахівців ми підраховали середнє арифметичне й отримали такі дані: на перше місце фахівці відвели – письмо (83,08%), друге – говоріння (44,52%), третє – читання (40,3%), а останнє – аудіювання (36,7%).

Отже, **актуальність дослідження** обумовлена сучасними вимогами суспільства щодо високого рівня майбутнього економіста з достатнім володінням англomовною комунікативною компетентністю (АКК) у діловому письмі (ДП), й дослідження мети та змісту самостійного оволодіння англomовним діловим писемним мовленням (АДПМ) фахівцями економічної галузі. Звідси, **метою** статті є обґрунтування мети та змісту самостійного оволодіння АДПМ майбутніми економістами.

Підвищення ролі писемного мовлення, яке за визначенням Л. К. Мазунової, є процесом “цілеспрямованої і контекстуально залежної взаємодії комунікантів, спрямованої на створення писемного тексту і передачі за допомогою його певної інформації”, пов’язано з економічною ситуацією в Україні, постійним збільшенням кількості та обсягу письмових контактів як через електронну пошту, так і традиційними засобами [6, с. 151]. Значущість цього виду мовленнєвої діяльності у професійному навчанні АМ можна розглядати в різних аспектах, а саме: як

засіб набуття професійного досвіду певного соціуму, що матеріалізовано в писемних текстах за розробленими цим соціумом канонами; як спосіб дистанційної взаємодії, який потребує вмінь смислоорганізації, текстоорганізації і формально-технічної організації; як інструмент інтелектуального, морального, етичного розвитку особистості; як "технологію ... формування індивідуальної стратегії самонавчання" [6, с. 196].

Згідно з Рекомендаціями Ради Європи з питань мовної освіти якісними параметрами мети навчання ділового писемного спілкування АМ прийнято вважати перелік комунікативно значущих умінь створення та розуміння письмових текстів [2]. Безумовно, означений перелік умінь надає практичні базові орієнтири для організації навчання ділового писемного спілкування АМ у ВНЗ. Проте, він потребує уточнення відповідно до специфічних *комунікативних потреб* майбутніх економістів у сфері їх професійного спілкування (ПС) [3, с. 11; с. 14; 11]. Саме вони визначають цілі та зміст спеціалізованого курсу з дисципліни "Ділова англійська мова".

У сфері ПС економістів умовах широких міжнародних контактів вагоме місце посідає *контрактно-договірна діяльність*, яка передбачає підготовку комюніке, доповідей та звітів; формулярів та розпоряджень; рекламних записів та службових інструкцій; угод і контрактів та інших ділових документів на АМ [1, с. 30–33; 6, с. 82, с. 273; 4, с. 66]. Контрактно-договірна сфера спілкування економістів розуміється в нашому дослідженні як форма співробітництва, що спрямовано на формування узгодженої системи колективних дій між сторонами ділової угоди і здійснюється завдяки *встановленню, регулюванню та коригуванню ділових відносин* з міжнародними партнерами [8, с. 34; 4]. Як кожна сфера спілкування контрактно-договірна сфера має такі загальні компоненти спільної діяльності: функціональну мету, дійові особи у їхніх соціальних та професійних ролях, міжособистісний контакт, установи між якими відбувається спілкування, канали комунікації [5, с. 17; 7, с. 11].

Серед усіх жанрів писемної комунікації в контрактно-договірній діяльності економістів *діловий лист* є найбільш поширеним видом документації, тому привертає увагу багатьох дослідників [1; 3–6; 8]. О.Б. Тарнопольський і С.П. Кожушко відзначають той факт, що для майбутнього фахівця у сфері ділового англійського ПС найважливішими є вміння ділового листування [8, с. 47].

Для задоволення специфічних професійних потреб електронного листування у контактано-договірній діяльності економістів набувають значущості когнітивні, лінгвістичні та лінгвосціокультурні вміння, за формування та розвиток яких відповідає *процесуальний компонент* змісту навчання АДПМ.

На основі аналізу акту писемної комунікації електронною поштою, слідом за Т.М. Каменєвою, ми визначаємо *зміст навчання* майбутніх економістів АДПМ як сукупність *предметно-проблемного, комунікативно-функціонального, лінгвосціокультурного, лінгвістичного та процесуального* компонентів [4].

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що систематизація головних функціональних цілей електронного листування дозволили нам конкретизувати практичні цілі навчання майбутніх економістів АДПМ при організації самостійної роботи *є розвиток вмінь вирішення комунікативних завдань засобами текстів електронних листів різної функціональної спрямованості та їх адекватному комунікативно-функціональному, логіко-смісловому, структурно-композиційному та лінгвістичному оформленню для встановлення, регулювання та коригування ділових відносин з міжнародними партнерами.*

На думку С. В. Фоломкиної, розробка методики навчання писемного мовлення в певному жанрі спілкування тісно пов'язано з визначенням типологічних особливостей текстів, створення яких приймається за мету навчання АДПМ [9, с. 18–22].

Наступним етапом нашого дослідження буде аналіз лінгвістичних особливостей англійського ділового письма у навчанні студентів економічних спеціальностей ділової англійської мови.

Література:

1. Гуринович В. В. Деловая переписка на английском языке : Учебно-метод. пособие / Гуринович В. В. – Мн. : Харвест, 2004. – 256 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Зінуква Н. В. Навчання студентів-економістів написання англійською мовою довідково-інформаційної документації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Наталія Вікторівна Зінуква. – К. : 2004. – 289 с.
4. Каменєва Т. М. Методика навчання майбутніх менеджерів ділового писемного спілкування англійською мовою з використанням електронного підручника : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Каменєва Тетяна Миколаївна. – К., 2010. – 258 с.
5. Коломиец С. С. Обучение специалистов профессионально ориентированному общению с зарубежными партнерами (на материале английского языка) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Коломиец С. С. – К., 1994. – 21 с.
6. Мазунова Л. К. Система овладения культурой иноязычного письма в языковом вузе : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02. – Защищена 09.12.2005 ; Затв. 09.03.2005. / Мазунова Л. К. – Уфа, 2005. – 318 с.
7. Програма з англійської мови для професійного спілкування / [Колектив авторів : Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко та ін.]. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.
8. Тарнопольський О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения : Учебное пособие / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К. : Ленвіт, 2004. – 192 с.
9. Фоломкина С. К. Текст в обучении иностранным языкам / С. К. Фоломкина // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 3. – С. 18 – 22.
10. Ягельська Н. В. Методика організації самостійної роботи студентів над англійською мовою з використанням мовного портфеля : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ягельська Наталія Валеріївна. – К., 2005. – 248 с.
11. Hutchinson Tom, Waters Alan. English for specific purposes : A learner-centred approach. – Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – 183 p.
12. Remley Dirk. Intersectional Computer-Supported Collaboration in Business Writing : Learning through Challenged Performance // Writing Technologies and Writing Across the Curriculum: Current Lessons and Future Trends [online]. – Режим доступу: <http://wac.colostate.edu/atd/technologies/remley.cfm/>